

PREDMET ZEYNEP ÖZCAN PROTIV TURSKÉ
(predstavka br. 45906/99)

PRESUDA
Strazbur, 20. februar 2007.

U predmetu *Zeynep Özcan protiv Turske,*

Evropski sud za ljudska prava (Drugo odjeljenje), koji je zasijedao u vijeću u sljedećem sastavu:

F. TULKENS, *predsjednik,*
A. B. BAKA,
I. CABRAL BARRETO,
R. TÜRMEN,
M. UGREKHELIDZE,
A. MULARONI,
D. JOČIENĚ, *sudije,*
S. DOLLÉ, *sekretar Odjeljenja,*

pošto je razmatrao slučaj na zatvorenoj sjednici 30. januara 2007. godine, donosi sljedeću presudu, usvojenu istog dana:

POSTUPAK

1. Predmet je formiran na osnovu predstavke (br. 45906/99) protiv Republike Turske koju je na osnovu člana 34 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu „Konvencija“) Sudu podnijela državljanka Turske, Zeynep Özcan (u daljem tekstu „podnositeljka predstavke“), 16. novembra 1998. godine.

2. Podnositeljki predstavke odobrena je pravna pomoć i zastupao ju je G. Saruhan, advokat iz Istanbula. Turska vlada (u daljem tekstu „Država“) nije odredila zastupnika za postupak pred Sudom.

3. Četvrtog novembra 2004. godine Sud je odlučio da proslijedi predstavku Državi. Oslanjajući se na član 29, stav 3, Sud je odlučio da će prihvatljivost i meritum predstavke razmatrati istovremeno.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI SLUČAJA

4. Podnositeljka predstavke je rođena 1973. i živi u Istanbulu.

5. Tridesetog juna 1998. u 16.45 časova, B. Ç, poslodavac podnositeljke predstavke, podnijela je prijavu protiv nje. Optužila je imenom i prezimenom podnositeljku predstavke, koja je obavljala kućne poslove u njenom domu, da je ukrala nakit i novac.

1. *Hapšenje i policijsko zadržavanje podnositeljke predstavke*

6. U zapisniku o hapšenju sačinjenom 2. jula 1998. u 00.30 časova objašnjeno je da je prijavu zbog krađe novca i nakita protiv podnositeljke predstavke podnijela ljekarka kod koje je ona obavljala kućne poslove. U zapisniku je zabilježeno, između ostalog, da je podnositeljka predstavke uhapšena istog dana u 19.00 časova. Ona je potpisala zapisnik.

7. U zapisniku sa saslušanja koji je sačinjen istog dana u 3 časa, u skladu s članom 135 Zakonika o krivičnom postupku, navodi se da podnositeljka predstavke nije prihvatila pomoć advokata tokom ispitivanja i da je negirala optužbe za krađu. Izjavila je da je obavljala kućne poslove i da su u njenom odsustvu i druge osobe takođe dolazile kod njenog poslodavca.

8. Zapisnikom od 2. jula 1998. Direkcija za bezbjednost iz Kučukčekmedžea (*Küçükçekmeçe*) obavijestila je javnog tužioca i policijsku upravu da podnositeljka predstavke nije počinila krađu; i druge osobe takođe su raspolagale ključevima pomoću kojih su mogle ući u dom njenog poslodavca.

9. Drugog jula 1998. medicinski izvještaj koji je sačinio jedan ljekar sudske medicine ukazao je da je podnositeljka predstavke imala rane po tijelu (*izvještaj nečitljiv*).

10. Medicinski izvještaj od 3. jula 1998, koji je u 11.10 časova sačinio Institut za sudsku medicinu iz Kučukčekmedžea, na zahtjev Javnog tužilaštva Kučukčekmedžea, ukazao je da podnositeljka predstavke „ima modricu veličine 9x4 cm s unutrašnje strane i po sredini lijeve ruke, prednji dio modrice je crvenkaste boje, a zadnji ljubičaste, na sredini desne ruke nalazi se trouglasta modrica čije ivice nijesu vidljive, sredina je bjeličaste boje, a konture crvenkaste, na unutrašnjoj površini desnog lakta nalazi se modrica veličine 6x4 cm s malim petehijalnim krvarenjima, ispod lijeve jagodice nalazi se modrica veličine 1x2 cm. (...) Ljekar je smatrao da konstatovane povrede nijesu opasne po život podnositeljke predstavke i odredio je bolovanje od sedam dana“. U izvještaju je precizirano da iz iskaza podnositeljke predstavke proističe da je ona, dva dana prije toga, bila podvrgnuta zlostavljanju: bila je vezana, šamara, ruke su joj bile stegnute i čupali su je za kosu.

11. Trećeg jula 1998. oko 19 časova, javni tužilac iz Kučukčekmedžea saslušao je podnositeljku predstavke i naredio da se ona pusti na slobodu.

12. Devetog jula 1998. Javno tužilaštvo je u pretkrivičnom postupku, pokrenutom na osnovu tvrdnji da je podnositeljka predstavke izvršila krađu, donijelo rješenje da se optužbe odbace.

2. Krivični postupak protiv okrivljenih policajaca

13. Trećeg jula 1998. podnositeljka predstavke je Javnom tužilaštvu u Kučukčekmedžeu podnijela krivičnu prijavu, tvrdeći da su je mučili policajci koji su bili odgovorni za njen pritvor u policiji. Prema prijavi, policajci su je mučili, vezali joj oči i tjerali je da prizna optužbe, zatim su je stavili u ćeliju gde su je drugi policajci udarali palicom, šamarali i udarali pesnicama. Pomoću palice su je podvrgli „palestinskom vješanju“. Skinuli su joj odjeću i prijetili joj silovanjem. Potom se onesvijestila.

14. Šesnaestog novembra 1998. Javno tužilaštvo u Kučukčekmedžeu naložilo je nižem javnom tužiocu da pokrene krivični postupak protiv Mehmeta Alija Karakullukçua i Hürdoğana Sakarya zbog „mučenja lica radi dobijanja priznanja“.

15. Optužnicom od 3. decembra 1998, primjenjujući član 243 Krivičnog zakonika, Javno tužilaštvo u Bakrkoju (*Bakırköy*) pokrenulo je krivični postupak protiv policajaca.

16. Četrnaestog juna 1999. godine krivični sud u Bakrkoju je održao prvo ročište. Sud je naredio suočavanje podnositeljke predstavke i okrivljenih policajaca. Podnositeljka predstavke je potvrdila da je jedno takvo suočavanje već održano pred javnim tužiocem iz Kučukčekmedžeua i da je identifikovala okrivljene policajce. Krivični sud je odlučio da odloži pretres za 24. decembar 1999. godine jer okrivljeni policajci nijesu došli.

17. Istog dana, podnositeljka predstavke je podnijela zahtjev za naknadu štete.

18. Dvadeset četvrtog decembra 1999, u odsustvu okrivljenih policajaca, krivični sud je zatražio od Javnog tužilaštva da na sljedeće ročište pozove Mehmeta Alija Karakullukçua i da naredi da se dostavi fotografija Hürdoğana Sakarya.

19. Drugog juna 2000, u odsustvu okrivljenih policajaca, krivični sud je zatražio od prefekta Avçilara (*Avçılar*) da na sljedeće ročište pozove Mehmeta Alija Karakullukçua radi suočavanja s podnositeljkom predstavke, a ako on odbije da dođe, da ga uhapsi.

20. Na ročištu održanom 13. septembra 2000. godine, u odsustvu okrivljenih i poslije čitanja zapisnika sa prethodnih ročišta zbog promjene sastava suda, krivični sud je naredio da se dostavi fotografija Mehmeta Alija Karakullukçua.

21. Na ročištu održanom 23. marta 2001. godine, krivični sud je odbio zahtjev da se Mehmetu Aliju Karakullukçuu odredi pritvor.

22. Na ročištu održanom 10. septembra 2001. godine, u odsustvu okrivljenih i po čitanju zapisnika, krivični sud, čiji sastav se promenio, zatražio je od Javnog tužilaštva da ispita socijalno stanje i zaposlenje učesnika u postupku.

23. Na ročištu održanom 26. aprila 2002, pošto je konstatovao da okrivljeni nijesu prisutni i pošto je pročitao zapisnike s prethodnih ročišta, krivični sud je, u promijenjenom sastavu, zatražio da se ispita socijalno stanje i zaposlenje podnositeljke predstavke. Takođe je zatražio i platne izvode okrivljenih.

24. Četrnaestog juna 2002, na osnovu člana 243 Krivičnog zakonika, krivični sud je osudio policajce Mehmeta Alija Karakullukçua i Hürdoğana Sakaryu na kaznu zatvora od jedne godine i na privremenu zabranu vršenja javne službe u trajanju od tri mjeseca, zbog djela mučenja i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja podnositeljke predstavke, izvršenog s ciljem da od nje iznude priznanje. Zatim, oslanjajući se na član 59, stav 2 Krivičnog zakonika, i imajući u vidu njihov odnos prema djelu i njihovo ponašanje tokom postupka, sud je umanjio kaznu zatvora na deset meseci i zabranu vršenja javne službe na dva mjeseca i petnaest dana. Poslije toga, na osnovu člana 6 Zakona br. 647 koji se odnosi na izvršenje kazni, odredio je odlaganje izvršenja ove kazne. Dalje, odredio je da policajci isplate podnositeljki predstavke dve milijarde turskih lira [oko 1.406 evra (EUR)] na ime nematerijalne štete. Iz svojih razloga, sud je smatrao naročito da je podnositeljka predstavke:

„(...) bila ispitivana od strane okrivljenih, da je bila izložena pritisku da prizna da je počinila krivično djelo krađe, smještena je i zadržana u ćeliji 45 minuta, a kako i dalje nije priznala djela, okrivljeni su joj vezali ruke i stavili povez na oči, vezali je za ruke između dva metalna ormara i šamarali je, povrijeđena je na različite načine, suknja joj je skinuta pa obučena, potom je oslobođena iz tog položaja, ruke su joj odvezane i skinut joj je povez s očiju, i naređeno joj je da o svemu ovome nikome ne govori (...)“

25. Dvadeset devetog septembra 2004, sud je potvrdio presudu na koju je uložena žalba.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

26. Sud upućuje na prikaz domaćeg prava koji je dat u presudi *Bati i drugi protiv Turske* (br. 33097/96 i 57834/00, st. 96–100, CEDH 2004-IV).

27. Član 135 Zakonika o krivičnom postupku odnosi se na prava i obaveze koje tokom pritvora ima osoba lišene slobode.

28. Član 243 ranijeg Krivičnog zakonika predviđao je:

„Predsjednik i članovi suda ili nekog državnog organa ili bilo koji drugi činovnik koji, u cilju dobijanja priznanja krivičnog djela, muči ili zlostavlja, nečovječno postupuje ili povređuje ljudsko dostojanstvo, kazniće se kaznom zatvora od najviše pet godina i trajnom ili privremenom zabranom vršenja javne funkcije.

Kazna izrečena prema članu 452, u slučaju kada djelo ima za posljedicu smrt, ili prema članu 456 u drugim slučajevima, biće uvećana od jedne trećine do jedne polovine.“

29. Član 59 starog Krivičnog zakonika predviđao je:

„Ako sud smatra da postoje i druge olakšavajuće okolnosti osim onih koje su predviđene zakonom (...), smrtna kazna zamijeniće se doživotnom kaznom zatvora, a ova posljednja, kaznom zatvora u trajanju od 30 godina.

Ostale kazne biće umanjene najviše za šestinu.“

30. Član 6, stav 1 Zakona br. 647 o izvršenju kazni glasi:

„Svako ko nikada nije bio osuđen (...) na neku kaznu osim novčane biće kažnjen (...) novčanom kaznom (...) i/ili kaznom zatvora u trajanju od jedne godine [maksimum] može da koristi pogodnost odlaganja izvršenja kazne, ako je sud, imajući u vidu sklonost [počinioca] da krši zakone, uvjeren da će on paziti da ne ponovi djelo ako mu se odobri takvo odlaganje(...).“

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 3 KONVENCIJE

31. Podnositeljka predstavke tvrdi da je, dok je bila u pritvoru, bila izložena postupanju koje je u suprotnosti sa članom 3 Konvencije i žali se da nije imala na raspolaganju djelotvorno pravno sredstvo protiv nezakonitog postupanja organa reda. Član 3 glasi:

„Niko ne smije biti podvrgnut mučenju, ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.“

A. Prihvatljivost predstavke

32. Država objašnjava da je krivičnopravni postupak jedino djelotvorno sredstvo. Podnositeljka predstavke nije iscrpila sredstvo koje je imala na raspolaganju prema domaćem pravu u smislu da je ona svoju predstavku podnijela preuranjeno, 16. novembra 1998, a da nije sačekala kraj krivičnog postupka koji se vodi protiv policajaca. Štaviše, podnositeljka predstavke je propustila da obavijesti Sud da je krivični postupak okončan 8. septembra 2004. godine presudom kojom su policajci osuđeni. Država tvrdi da je zakašnjela svaka pritužba koju je podnositeljka predstavke podnijela poslije 8. septembra 2004, a koja se odnosi na nedjelotvornost presude kojom su policajci osuđeni i da je Sud mora odbaciti, utoliko što ona u svojoj predstavi podnijetoj 16. novembra 1998. nije formulisala pritužbu na osnovu člana 13 Konvencije. Tvrdi da su navodi podnositeljke predstavke bez osnova i traži da ih Sud odbaci u skladu s članom 35 Konvencije.

33. Podnositeljka predstavke osporava tvrdnje Države. Imajući u vidu blagonaklonost sudskih vlasti i činjenicu da policajci nijesu bili osuđeni na djelotvoran način, kao i to da je odloženo izvršenje kazne koja im je izrečena, ona tvrdi da nije potrebno da budu iscrpljeni domaći pravni lijekovi.

34. Sud konstatuje da je podnositeljka podnijela predstavku 16. novembra 1998, dok je postupak bio u toku pred domaćim vlastima. Dalje nalazi da iz elemenata slučaja proističe, i prije prosljeđivanja predmeta Državi, da mu je podnositeljka predstavke dopisom od 7. novembra 2003. godine poslala kopiju presude krivičnog suda u Bakrkoju od 14. juna 2002. Dalje, u svojoj predstavi podnositeljka je istakla da je za vrijeme dok je bila u policijskom pritvoru bila podvrgnuta postupanju koje je u suprotnosti sa članom 3 Konvencije, kao i da ne postoji djelotvorno pravno sredstvo protiv samovoljnog postupanja organa reda. Sud primećuje da je predstavka bila prosljeđena Državi 4. novembra i da je u to vrijeme domaći postupak već bio završen, i to 29. septembra 2004. godine, dana kad je presudu donio Kasacioni sud. Shodno tome, podnositeljka predstavke je iskoristila domaća pravna sredstva prije nego što je predstavka prosljeđena Državi. Uz to, ona je obavijestila Sud o razvoju događaja u krivičnom postupku protiv policajaca.

35. Sud konstatuje da predstavka nije očigledno neosnovana u smislu člana 35, stav 3 Konvencije. On dalje konstatuje da nije neprihvatljiva ni po bilo kom drugom osnovu. Stoga mora biti proglašena prihvatljivom.

B. Meritum

36. U pogledu činjenica slučaja, Država iznosi da je sprovedena istraga i da je pokrenut krivični postupak protiv policajaca pred domaćim vlastima, koje su ih osudile na kaznu zatvora i na naknadu štete.

37. Podnositeljka predstavke osporava navode Države i ostaje pri svojim navodima. Ona objašnjava da je u svojoj predstavi podvukla da su policajci, koji su koristili mučenje kao metod ispitivanja, morali biti osuđeni na stroge kazne zatvora i isključeni iz vršenja javne službe. Ona tvrdi da su tokom postupka policajci uživali blagonaklonost vlasti: nijesu se pojavljivali na ročištima, samo su prikazane njihove fotografije; bili su osuđeni na blagu kaznu, a onda su imali pogodnost da im se odloži izvršenje kazne; nijesu se čak ni pojavili na ročištu da bi iznijeli odbranu i priznate su im olakšavajuće okolnosti. Ona smatra da je primjereno da se Država osudi na uvećani iznos naknade štete kako ne bi i dalje bila inertna u pogledu takvih djela. Prema podnositeljki predstavke, nije moguće spriječiti takve akte ako se u javnoj službi zadržavaju policajci koji su krivi za ta djela.

38. Sud konstatuje da je krivica policajaca u pogledu djela koja im se stavljaju na teret utvrđena pred domaćim vlastima (vidi gore stavove 24–25). Uz to, Sud procjenjuje da se, onako kako je formulisana od strane podno-

siteljke predstavke, pritužba koja se zasniva na nepostojanju djelotvornog pravnog leka protiv samovoljnog postupanja organa reda odnosi na pozitivnu obavezu da se zakonom zaštiti fizički i psihički integritet osobe. U skladu s tim, Sud će u ovom slučaju istražiti da li je poštovana pozitivna obaveza države koja proističe iz člana 3 Konvencije, koja se sastoji u tome da se preduzmu odgovarajuće mjere da se spriječi da osobe stavljene pod njenu kontrolu budu podvrgnute mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju (*Okkali protiv Turske*, br. 52067/99, st. 54, CEDH 2006-...).

39. U sistemu uspostavljenom Konvencijom, odavno je prihvaćeno da pravo predviđeno članom 3 da se ne bude podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju odražava jednu od suštinskih vrijednosti demokratskog društva. To pravo je apsolutno i ne podliježe nikakvoj derogaciji ni u kakvim okolnostima (*Selmouni protiv Francuske* [GC], br. 25803/94, st. 95, CEDH 1999-V, *Al-Adsani protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 35763/97, st. 59–60, CEDH 2001-XI, i *Söylemez protiv Turske*, br. 46661/99, st. 122, 21. septembar 2006).

40. Ipak, Sud ponovo ističe da, kada pojedinac iznese dokazivu tvrdnju o tome da su ga policajci ili drugi slični državni službenici ozbiljno zlostavljali, nezakonito i u suprotnosti sa članom 3, to zahtijeva da bude sprovedena djelotvorna zvanična istraga (*Assenov i drugi protiv Bugarske*, presuda od 28. oktobra 1998, Recueil des arrêts et décisions 1998-VIII, str. 3290, st. 102–103, i *Martinez Sala i drugi protiv Španije*, br. 58438/00, st. 156, 2. novembar 2004). Istraga mora biti takva da može dovesti ne samo do identifikovanja odgovornih lica, već i do njihovog kažnjavanja. Ukoliko ne bi bilo tako, opšta pravna zabrana mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja bi, uprkos svom suštinskom značaju, bila nedjelotvorna u praksi i bilo bi moguće da u nekim slučajevima službena lica krše prava osoba nad kojim imaju kontrolu bez ikakvog rizika da budu kažnjena (*Khachiev i Akaieva protiv Rusije*, br. 57942/00 i 57945/00, st. 177, 24. februar 2005).

41. Sud konstatuje da je u vrijeme kada su se odigrali događaji iz ovog predmeta Krivični zakonik predviđao da državni službenik čini krivično djelo ako podvrgne neku osobu mučenju (čl. 243 starog Krivičnog zakonika) ili zlostavljanju (čl. 245). U skladu s tim, Sud procjenjuje da je obaveza pravosudnih vlasti da iskoriste sva raspoloživa sredstva da osiguraju u praksi kao i u teoriji spriječavanje nezakonitih radnji kao što su one na koje ukazuje podnositeljka predstavke. Ovo je ključno da bi se izbjegao bilo kakav privid saučesništva, tolerisanja ili prećutnog odobravanja države zabranjenih radnji (vidi, *mutatis mutandis*, *Bati i drugi*, gore citirano, st. 146–147, i *Abdülsamet Yaman protiv Turske*, br. 32446/96, st. 55, 2. novembar 2004).

42. Svakako da pri određivanju kazni koje se primjenjuju na počiniocima krivičnih djela domaće vlasti imaju određeno polje slobodne procjene, koje kontroliše Sud. Isto tako, diskreciona ovlaštenja Države se odnose i na od-

vraćajući karakter kazne. S obzirom na to, u slučaju kad domaće vlasti utvrde da je podnositelj predstavke bio izložen mučenju, kao u ovom predmetu, Sud prilikom ispitivanja odluka ili disciplinskih mjera koje su domaće vlasti preduzele protiv počinitelja mora da uzme u obzir to da li takve mjere predstavljaju primjeren odgovor i da li se može smatrati da će u budućnosti imati odvratajući efekat (*mutatis mutandis*, *M. C. protiv Bugarske*, br. 39272/98, st. 166, CEDH 2003-XII).

43. Sud će zato pažljivo proučiti činjenice ovog slučaja. Na osnovu medicinskih dokaza koji su mu predočeni i člana 243 starog Krivičnog zakonika, krivični postupak je pokrenut pred krivičnim sudom u Bakrkoju protiv policajaca koji su bili odgovorni za pritvaranje podnositeljke predstavke. Taj postupak je okončan osuđujućom presudom koju je pratilo odlaganje izvršenja kazne. Sud nije uvjeren da je krivični sud odmjerio ozbiljnost činjenica koje su stavljene na teret okrivljenima u njihovom svojstvu policajaca. Tačno je da su policajci osuđeni na kaznu zatvora od deset mjeseci i zabranu vršenja javne službe u trajanju od dva mjeseca i petnaest dana; ipak, njima je kao olakšavajuća okolnost uzeto ponašanje tokom postupka iako nikad nijesu prisustvovali ročištu. Potom su uživali pogodnost odlaganja izvršenja kazne. Sud zaključuje da su zakonske i represivne mjere predviđene domaćim pravom bile *de facto* korišćene kako bi se izbjeglo svako djelotvorno osuđivanje policajaca koji su krivično gonjeni. Ipak, Sud ističe da svrha takvih mjera mora biti stvarna zaštita ljudi, naročito tokom zadržavanja u policiji – a to je bilo vrijeme tokom kog je podnositeljka predstavke bila pod isključivom kontrolom policajaca – kao i preduzimanje djelotvornih mjera za kažnjavanje i spriječavanje zlostavljanja od strane državnih organa.

44. Uprkos težini optužbi koje su im stavljene na teret, policajci su nesmetano nastavili da obavljaju svoje funkcije u okviru policije. U tom smislu, na primjer, treba istaći da protiv njih u toku postupka, ni kasnije, nikada nije bila izrečena nijedna disciplinska mjera kojom bi bili trajno ili privremeno uklonjeni iz javne službe. Štaviše, i način na koji je postupak vođen pred krivičnim sudom, i kazna koja je potom izrečena policajcima, kazna koja u suštini predstavlja nekažnjivost, jesu elementi koji pokazuju loše postupanje Države u vezi sa sprovođenjem člana 3.

45. Shodno tome, Sud procjenjuje da se pokazalo kako su krivični i disciplinski sistem, onako kako su primjenjeni u ovom slučaju, daleko od strogog sistema i da nijesu mogli predstavljati nikakav faktor odvratanja koji bi bio pogodan za efikasno spriječavanje zabranjenih radnji kao što su one na koje se žali podnositeljka predstavke. U konkretnim okolnostima ovog slučaja, Sud je stoga došao do zaključka da ishod krivičnog postupka protiv policajaca nije pružio adekvatan odgovor na povredu vrijednosti kojoj je posvećen član 3 Konvencije (*Okkalt*, gore citirano, st. 78).

46. Shodno tome, došlo je do povrede ovog člana.

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 5 KONVENCIJE

47. Podnositeljka predstavke tvrdi da tokom hapšenja nije bila obaviještena o optužbama protiv nje. Ona se poziva na član 5, stav 1(c) Konvencije. Sud je odlučio da ispita ovu pritužbu iz ugla člana 5, stav 2 Konvencije, koji glasi:

„1. Svako ima pravo na slobodu i bezbjednost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom: (...)

2. Svako ko je uhapšen mora biti obaviješten bez odlaganja i na jeziku koji razumije o razlozima za njegovo hapšenje i o svakoj optužbi protiv njega. (...)

48. Država osporava ovu tezu.

49. Sud podsjeća da je članom 5, stavovima 1 i 2, predviđena elementarna garantija: svaka uhapšena osoba mora da zna razloge za svoje hapšenje. Integrisana u sistem zaštite koji nudi član 5, ona obavezuje da se takvoj osobi stavi do znanja, jednostavnim jezikom koji razumije, koji su pravni i činjenični razlozi da bude lišena slobode, kako bi ona mogla da pred sudom raspravlja o zakonitosti lišenja slobode na osnovu stava 4. Ona mora biti u prilici da koristi ove informacije „bez odlaganja“, ali policajac koji je uhapsi može i da joj ne pruži potpune informacije na licu mjesta. Prilikom odlučivanja o tome da li je dobila dovoljno informacija i da li ih je dobila na vrijeme, treba imati u vidu okolnosti svakog slučaja (*Fox, Campbell i Hartley protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 30. avgusta 1990, série A n° 182, str. 19, st. 40).

50. U ovom slučaju, Sud primjećuje da je policija uhapsila podnositeljku predstavke 2. jula 1998, na osnovu prijave njenog poslodavca od 30. juna 1998, koja ju je optužila po imenu i prezimenu da je ukrala nakit i novac u njenom domu dok je tamo obavljala kućne poslove. Policija je sačinila zapisnik o hapšenju koji nosi potpis podnositeljke predstavke i u kome su navedene tačke optužnice protiv nje. Sud stoga konstatuje da podnositeljka predstavke jeste bila obaviještena o razlozima za njeno hapšenje.

51. Iz toga slijedi da je ova pritužba očigledno neosnovana i mora biti odbačena na osnovu člana 35, stav 4 Konvencije.

III. NAVODNA POVREDA ČLANA 6 KONVENCIJE

52. Podnositeljka predstavke se žali što nije bila u mogućnosti da stupi u kontakt sa svojim advokatom dok je bila u pritvoru. Ona se poziva na član 6 Konvencije, koji u svojim relevantnim djelovima glasi:

„1. Svako, tokom odlučivanja (...) o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu (...) pred nezavisnim i nepristrasnim sudom (...)

3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava: (...)

c) da se brani lično ili putem branioca koga sam izabere ili, ako nema dovoljno sredstava da plati za pravnu pomoć, da besplatno dobije branioca po službenoj dužnosti kada interesi pravde to zahtevaju; (...)

53. Sud podsjeća da je osnovni smisao člana 6, sa stanovišta krivičnog prava, da se obezbijedi pravičan postupak pred „sudom“ nadležnim da odlučuje o „osnovanosti optužbe“, ali to ne znači da se ovaj član ne tiče i faza koje se odvijaju prije postupka presuđivanja. Zahtjevi iz člana 6, i prije svega njegovog stava 3, mogu da igraju ulogu i prije ocjenjivanja osnovanosti ako i u mjeri u kojoj njihovo inicijalno nepoštovanje nosi sa sobom rizik da će pravičnost postupka biti ozbiljno ugrožena (*Imbrioscia protiv Švajcarske*, presuda od 24. novembra 1993, série A n° 275, str. 13, st. 36).

Pravo predviđeno stavom 3(c) člana 6 predstavlja jedan od elemenata pojma pravičnog suđenja u krivičnopravnoj materiji, koji je sadržan u stavu 1. Sud podvlači da modaliteti primjene člana 6, stavova 1 i 3(c) za vrijeme istrage zavise od osobenosti postupka i okolnosti slučaja. Da bi se uvjerio da je rezultat koji se želi postići članom 6 – pravo na pravični postupak – ostvaren, treba u svakom slučaju ustanoviti da li je, gledajući cjelokupan postupak, okrivljeni zbog tog ograničenja bio lišen prava na pravično suđenje (*Söylemez*, gore citirano, st. 128).

54. U ovom slučaju, Sud nalazi da domaće vlasti nijesu pokrenule nikakav krivični postupak protiv podnositeljke predstavke u pogledu činjenica koje su dovele do njenog hapšenja. Jedno rješenje o obustavljanju postupka koje se odnosi na nju donijelo je 9. jula 1998. godine (vidi gore st. 12) javno tužilaštvo nadležno za djela koja su joj stavljena na teret.

55. Shodno tome, Sud nalazi da podnositeljka predstavke nema pravo da se poziva na status „žrtve“ u smislu člana 34 Konvencije kad je u pitanju povreda člana 6 Konvencije.

56. Iz toga slijedi da je pritužba nesaglasna *ratione personae* s odredbama Konvencije u smislu člana 35, stav 3 i da mora biti odbačena primjenom člana 35, stav 4.

IV. PRIMJENA ČLANA 41 KONVENCIJE

57. Prema članu 41 Konvencije,

„Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili protokola uz nju, a unutrašnje pravo Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.“

A. Naknada štete

58. Oslanjajući se prije svega na uobičajenu tarifu po satu rada kućnih pomoćnica i ukazujući na teškoće koje ima u nalaženju takvog posla, podnositeljka predstavke zahtijeva 40.000 EUR na ime materijalne štete.

59. Ona traži od Suda da joj dodijeli naknadu štete na ime nematerijalne štete koju je pretrpjela.

60. Država osporava ove iznose.

61. Sud ne vidi uzročnu vezu između konstatovane povrede i navodne materijalne štete i odbija ovaj zahtjev.

62. S druge strane, imajući u vidu ekstremnu težinu ove povrede Konvencije, Sud procjenjuje da je ona pretrpjela nematerijalnu štetu koja ne može biti ispravljena samo ovom presudom (*Okkali*, gore citirano, st. 82). Zasni-vajući svoju odluku na načelu pravičnosti, kao što to nalaže član 41, Sud joj odobrava 10.000 EUR na ime nematerijalne štete.

B. Sudski troškovi

63. Podnositeljka predstavke traži 10.000 novih turskih lira (YTL) [oko 4.900 EUR] za troškove postupka pred domaćim sudovima i 4.620 YTL [oko 2.300 EUR] za troškove postupka pred Sudom.

64. Država osporava ove iznose.

65. U ovom slučaju i imajući u vidu elemente koje ima pred sobom, Sud procjenjuje da je razumna suma od ukupno 3.500 EUR i dodeljuje je podno-siteljki predstavke, umanjenu za 715 EUR koje joj je Savjet Evrope dodijelio na ime pravne pomoći.

C. Zatezna kamata

66. Sud smatra da je primjereno da važeća kamatna stopa bude ona koja će se temeljiti na prosječnoj kamatnoj stopi na kredite Evropske centralne banke, na koju treba dodati još tri procentna poena.

IZ TIH RAZLOGA, SUD, JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* predstavku prihvatljivom u dijelu u kom se odnosi na član 3 Konvencije, i neprihvatljivom kad je u pitanju ostatak predstavke;
2. *Zaključuje* da je prekršen član 3 Konvencije;
3. *Zaključuje*
  - a) da tužena država treba da plati podnositeljki predstavke, u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane pravosnažna u skladu s članom 44, stav 2 Konvencije, 10.000 EUR (deset hiljada evra) na ime nematerijalne štete i 3.500 EUR (tri hiljade pet stotina evra) na ime sudskih troškova, umanjeno za 715 EUR (sedam stotina petnaest evra) koje je dao Savjet Evrope na ime pravne pomoći, plus iznos bilo kog poreza naplativog na pomenute iznose, izraženo u novim turskim lirama po kursu koji važi na dan isplate;
  - b) da će od trenutka isteka gore navedenog roka od tri mjeseca do trenutka isplate na navedenu svotu biti zaračunavana prosta ka-

matna stopa koja će po vrijednosti odgovarati prosječnoj kamatnoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke u periodu o kome je riječ, uvećanoj za tri procentna poena;

4. *Odbija* ostatak zahtjeva podnositeljke predstavke za pravično zadovoljenje.

Presuda je izrađena na francuskom jeziku i poslata stranama u postupku 20. februara 2007. godine u skladu s pravilom 77, stavovi 2 i 3 Poslovnika Suda.

S. Dollé
sekretar

F. Tulkens
predsjednica